

Het ROUTE-model: samen leren van ervaringen

Publiekssamenvatting van: Bob Koster & Bruno Oldeboom (2026)

Lerarenopleiders die werken met groepen studenten kennen het dilemma: een bijeenkomst over een thema als klassenmanagement kan gemakkelijk verworden tot een uitwisseling van anekdotes en goed bedoelde adviezen, zonder dat er echt verdieping plaatsvindt. Studenten waarderen de herkenning en het medeleven, maar opleiders missen de inhoudelijke diepgang die bijdraagt aan duurzame professionele ontwikkeling. Precies dit knelpunt was aanleiding voor de ontwikkeling van het ROUTE-model, beschreven in een publicatie van Bob Koster en Bruno Oldeboom (2026).

Van VESIt naar ROUTE

Het ROUTE-model bouwt voort op het VESIt-model dat in 2002 door Korthagen en collega's werd ontwikkeld en sindsdien als een erkend hulpmiddel wordt gebruikt in de lerarenopleiding. Uit de praktijk bleek echter dat sommige fasen niet scherp genoeg waren onderscheiden, en dat het begrip 'theorie' te snel werd vertaald als 'wetenschappelijke literatuur'. Dat deed onrecht aan de breedte en diversiteit van kennisbronnen die opleiders en studenten tot hun beschikking hebben. Het ROUTE-model biedt een vernieuwde structuur in vijf fasen, waarbij inductief leren vanuit de eigen praktijkervaring centraal staat.

De vijf fasen van het ROUTE-model

1. De blik Richten

Elke bijeenkomst begint met het focussen van de aandacht: de neuzen dezelfde kant op. De opleider plaatst het thema in een bredere context, verbindt het met eerder leren of met een herkenbare praktijksituatie. Zo weet iedereen waarover het gaat en waarom het ertoe doet. Dit klinkt eenvoudig, maar de kunst ligt erin om een uitnodigende focus te creëren die zowel richting geeft als ruimte laat voor de ervaringen die studenten meebrengen.

2. Ophalen van Ervaringen

Werkplekervaring is het belangrijkste leermateriaal in de lerarenopleiding. In deze fase worden studenten uitgenodigd een concrete, betekenisvolle ervaring op te halen en opnieuw te doorleven — bij voorkeur in gesprek met twee of drie medestudenten. De vraag die de opleider stelt is daarin cruciaal: zij moet als het ware 'zwanger' zijn van de inzichten die later aan de orde komen. Een goed gestelde vraag nodigt niet alleen uit tot vertellen, maar stuurt ook subtiel aan op reflectie.

3. Uitzoomen

Na het ophalen van individuele ervaringen is de volgende stap het stijgen boven het concrete. Studenten worden uitgenodigd patronen te herkennen, te abstraheren en hun unieke ervaring te vergelijken met die van klasgenoten. Zo ontstaat collectieve praktijkkennis: inzichten die verder reiken dan één situatie. In groepsverband krijgt dit bijzondere kracht — studenten die dachten dat hun problemen uniek waren, ontdekken dat

anderen soortgelijke ervaringen hebben. Samen worden studenten 'directeur van een eigen theorie': ze formuleren kleine, zelfgemaakte inzichten die richting geven aan hun handelen.

4. Verhouden tot Theorie

Hier worden de praktijkinzichten verbonden met kennisbronnen. Bronnen worden in dit model breed opgevat: dat kan een wetenschappelijk artikel zijn, maar ook een ervaren collega, een podcast, een observatie bij een expert of de kennis van leerlingen zelf. De kwaliteit van de bron verdient aandacht — studenten leren nieuwsgierig te zijn naar de herkomst van kennis en meerdere perspectieven naast elkaar te zetten. Het model maakt onderscheid tussen een objectieve dimensie van theorie (verklaringen voor patronen en mechanismen) en een subjectieve dimensie (de motieven, waarden en overtuigingen die het eigen handelen sturen). Theorie heeft in de praktijk een slecht imago, maar juist door het aan concrete ervaringen te koppelen, wordt duidelijk wat het toevoegt: het maakt het onzichtbare zichtbaar.

5. Experimenteren in de praktijk

Inzicht leidt niet automatisch tot ander handelen. Daarom sluit het ROUTE-model af met een fase waarin studenten nadenken over hoe ze nieuw verworven kennis concreet willen uitproberen in hun lessen. Het gaat om gerichte, kleine experimenten: één didactische interventie, één aanpak die ze bewust willen inzetten en evalueren. Door dit te documenteren en in een volgende bijeenkomst te bespreken, wordt een cyclus van handelen, reflecteren en bijstellen op gang gebracht — de kern van professionele groei.

De pendel tussen concreet en abstract

Een rode draad door het hele model is de voortdurende beweging tussen concreet en abstract. Ervaringen zijn gebonden aan tijd, plaats en persoon. Inzichten, concepten en theorie zijn abstracter en hebben meer generaliserende kracht. Het ROUTE-model helpt studenten om steeds heen en weer te pendelen tussen die twee werelden: van de concrete les naar het patroon, van het patroon naar de theorie, en van de theorie terug naar nieuw handelen in de klas. Die beweging vraagt ook een zekere onzekerheidstolerantie: theorie geeft niet altijd kant-en-klare antwoorden en is soms tegenstrijdig. Dat hoort bij het vak.

Balans tussen sturing en eigenaarschap

Een belangrijk aandachtspunt bij het gebruik van het ROUTE-model is de balans tussen de sturing van de opleider en de eigen regie van de student. De opleider geeft structuur en richting, stelt de juiste vragen, reikt begrippen aan en bewaakt de diepgang. De student blijft eigenaar van zijn of haar leerproces. Dat vraagt om pedagogische sensitiviteit: weten wanneer je kunt loslaten en wanneer je moet bijsturen. De publicatie biedt voor elke fase concrete handvatten met varianten langs de lijn van meer sturing door de opleider en meer regie bij de student.

Meer dan lerarenopleiding alleen

Hoewel het ROUTE-model is ontwikkeld voor de context van lerarenopleiders en hun studenten, reikt de toepassing verder. Overal waar werkplekleren en reflectie op handelen centraal staan — van bedrijfsopleidingen tot zorgonderwijs — biedt dit model een waardevol kader. De kern blijft dezelfde: ervaring is het vertrekpunt, maar ervaring alleen is

niet genoeg. Door er systematisch mee aan de slag te gaan — via ophalen, uitzoeken, verbinden met bronnen en experimenteren — transformeert een gebeurtenis in een echte leerervaring.

Koster, B. & Oldeboom, B. (2026). Het ROUTE-model: op weg om samen te leren van ervaringen. School voor Lerarenopleiders.